

De octo spiritibus malitiae (sub nomine Nili Ancyrani)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΚΤΩ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΝΗΡΙΑΣ.

ΚΕΦΑΛ. Α΄. Περί γαστριμαργίας.

Ἀρχὴ καρποφορίας, ἄνθος, καὶ ἀρχὴ πρακτικῆς, ἐγκράτεια· ὁ κρατῶν γαστρὸς, ἐλαττοῖ πάθη, ἠττώμενος δὲ βρώμασιν αὔξει τὰς ἡδονάς. Ἀρχὴ ἐθνῶν Ἀμαλήκ, καὶ ἀρχὴ παθῶν γαστριμαργία. Ὑλὴ πυρὸς ξύλα, ὕλη δὲ γαστρὸς βρώματα. Ξύλα πολλὰ μεγάλην ἐγείρει φλόγα, πλῆθος δὲ βρωμάτων τρέφει ἐπιθυμίαν. Φλόξ ἀμαυροῦται ἐπιλειπούσης ὕλης, καὶ βρωμάτων ἔνδεια μαραίνει ἐπιθυμίαν. Ὁ κρατήσας σιαγόνος, ἀνεῖλεν ἄλλοφύλους, καὶ δεσμὰ χειρῶν αὐτοῦ διέσπασεν εὐχερῶς. Ἀναίρεσις σιαγόνος πηγὴν ἐγέννησεν ὕδατος, καὶ γαστριμαργία καταργηθεῖσα, θεωρίαν ἔτεκε πρακτικὴν. Πάσσαλος σκηνῆς παρελθὼν, σιαγόνα ἀνεῖλε πολέμιον, καὶ λόγος ἐγκρατείας ἐνέκρωσε πάθος. Ἐπιθυμία βρώσεως ἔτεκε παρακοὴν, καὶ γεῦσις ἡδεῖα ἐξέβαλε παραδείσου. Πολυτέλεια βρωμάτων τέρπει λαιμὸν, τρέφει δὲ σκώληκα ἀκολασίας ἀκοίμητον. Ἐνδεὴς γαστήρ ἐν προσευχῇ ἀγρυπνεῖν παρασκευάζει, ἢ δὲ πεπληρωμένη ὕπνον ἐπάγει πολύν. Νηφάλιον φρόνημα ἐν ξηροτάτῃ διαίτῃ, ὑγρὸς δὲ βίος βαπτίζει νοῦν εἰς βυθόν. Νηστεύοντος προσευχῇ, νεοσσὸς ἀετοῦ ἀνιπτάμενος, ἢ δὲ τοῦ κραιπαλοῦντος βαρυνομένη τῷ κόρῳ, καθέλκεται· νηστεύοντος νοῦς, ἀστήρ ἐν αἰθρία λαμπρὸς, ὁ δὲ τοῦ κραιπαλοῦντος ἐν σκοτομήνῃ καλύπτεται· ὁμίχλη καλύπτει ἡλιακὰς ἀκτῖνας, καὶ νοῦν σκοτίζει παχεῖα βρωμάτων ἀνάδοσις.

ΚΕΦΑΛ. Β΄. Ἐσοπτρον ῥυπωθὲν οὐ διαρθροῖ τὴν προσπεσοῦσαν μορφήν, καὶ διανοητικὸν ἀμβλυθὲν κόρῳ, οὐ δέχεται γνῶσιν Θεοῦ. Χερσωθεῖσα γῆ ἀκάνθας τίκτει, καὶ νοῦς γαστριμάργου βλαστάνει λογισμοὺς αἰσχροῦς. Οὐκ ἔστιν ἐν βορβόρῳ εὐρεῖν ἀρώματα, οὐδὲ ἐν γαστριμάργῳ θεωρίας εὐωδίαν. Ὁφθαλμὸς γαστριμάργου περιεργάζεται συμπόσια· ὀφθαλμὸς δὲ ἐγκρατοῦς συνέδρια σοφῶν. Μνήμας μαρτύρων ἀριθμεῖ ψυχὴ γαστριμάργου, ἢ δὲ τοῦ ἐγκρατοῦς μιμεῖται βίους αὐτῶν. Δειλὸς στρατιώτης φρίσσει σάλπιγγα σημαίνουσαν πόλεμον, καὶ γαστρίμαργος κηρυσσομένην ἐγκράτειαν. Γαστρίμαργος μοναχὸς, κοιλίας ὑπόφορος, καὶ μαστιζόμενος ἀπαιτεῖται δα79.1148 σμὸν ἡμερούσιον. Ὀδοιπόρος ὄξυς ταχέως καταλήψεται πόλιν, καὶ μοναχὸς ἐγκρατὴς εἰρηνικὴν κατάστασιν· ὀδοιπόρος βραδύς ἐν ἐρημίᾳ ἀύλισθησεται ὑπαιθρος, καὶ μοναχὸς γαστρίμαργος οὐ φθάσει εἰς οἶκον ἀπαθείας. Ἀτμὶς θυμιάματος εὐωδιάζει ἀέρα, καὶ προσευχῇ ἐγκρατοῦς ὄσφρησιν Θεοῦ. Ἐὰν δῶς σεαυτὸν ἐπιθυμίᾳ βρωμάτων, οὐδὲν ἀρκέσει πρὸς τὸ πληρῶσαι τὴν ἡδονήν· πῦρ γὰρ ἐστὶν ἐπιθυμία βρωμάτων, αἰεὶ δεχομένη, καὶ αἰεὶ φλεγόμενη. Μέτρον αὐταρκες ἐπλήρωσεν ἀγγεῖον, γαστήρ δὲ ῥηγνυμένη, οὐ λέγει, Ἄρκεϊ. Χειρῶν ἔκτασις ἐτροπώσατο τὸν Ἀμαλήκ, καὶ πράξεις ἐπηρμέναι χειροῦνται πάθη σαρκός.

ΚΕΦΑΛ. Γ΄. Ἐξολόθρευσον ἐκ σοῦ πᾶν ἔμπνεον κακίας, καὶ μέλη σαρκός σου νέκρωσον ἰσχυρῶς. Ὅν τρόπον γὰρ ἀνηρημένος πολέμιος, οὐ παρέξει σοι φόβον, οὕτω νεκρωθὲν σῶμα οὐ ταραξεί σου τὴν ψυχὴν. Οὐκ οἶδε πυρὸς ὀδύνην σῶμα νεκρὸν, οὐδὲ ἐγκρατὴς ἡδονὴν ἐπιθυμίας νεκρᾶς. Ἐὰν πατάξης Αἰγύπτιον, ἐν ἄμμῳ κρύψον αὐτὸν, καὶ μὴ πιάνης σῶμα ἐπὶ ἠττωμένῳ πάθει· ὥς γὰρ ἐν λιπώσῃ γῆ φύει

τὸ κρυφθὲν, οὕτως ἐν σώματι πιμελώδει ἀναθάλλει τὸ πάθος. Μαρανθεῖσα φλόξ ἀναλάμπει ἐπιλαβομένη φρυγάνων, καὶ ἡδονὴ σβεσθεῖσα ἀναζωπυροῦται ἐν κόρῳ βρωμάτων. Μὴ ἐλεήσης σῶμα ἀτονίαν ἀποδυρόμενον, μηδὲ πιάνης αὐτὸ πολυτελεία βρωμάτων· ἐὰν γὰρ ἰσχύση, ἐπαναστήσεται σοι, καὶ πόλεμον ἄσπονδον κινήσει κατὰ σοῦ, ἕως ἂν αἰχμαλωτεύσῃ σὴν ψυχὴν, καὶ δοῦλον παραδώσει σε τῷ τῆς πορνείας πάθει. Ἴππος εὐήνιος, ἐνδεὲς σῶμα, καὶ οὐ μὴ καταβαλεῖ τὸν ἀναβάτην ποτὲ, ὁ μὲν γὰρ εἴκει ἀγχόμενος χαλινῶ, καὶ τῇ χειρὶ πείθεται τοῦ ἡνιόχου, σῶμα δὲ δαμάζεται ἐν λιμῶ, καὶ ἀγρυπνία, καὶ οὐκ ἀποσκιρτᾷ τοῦ ἐπιβατοῦντος λογισμοῦ, οὐδὲ χρεμετίσει κινούμενον ὑπὸ ὀρμῆς ἐμπαθοῦς.

ΚΕΦΑΛ. Δ΄. Περὶ πορνείας. Σωφροσύνην τίκει ἐγκράτεια, γαστριμαργία δὲ, μήτηρ ἀκολασίας· ἔλαιον τρέφει λαμπάδα λύχνου, καὶ πυρσὸν ἡδονῆς ἐξάπτει συντυχία γυναικῶν. Κυμάτων βία χειμάζει πλοῖον ἀνερμάτιστον, καὶ λογισμὸς πορνείας, νοῦν ἀκρατῆ. Πορνεία συμπαραλήψεται κόρον εἰς συμμαχίαν, ἀφήσει γὰρ αὐτὸν, καὶ μετὰ τῶν ἐναντίων στήσεται, καὶ ἐπ' ἐσχάτων συμπολεμήσει τοῖς ἐχθροῖς. Ἄτρωτος διαμένει ἀπὸ τῶν βελῶν τοῦ ἐχθροῦ ὁ ἀγαπῶν ἡσυχίαν, συναναμιγνύμενος δὲ πλήθει συνεχεῖς δέχεται πληγὰς. Ὅψις γυναικὸς βέλος ἐστὶ πεφαρμακευμένον, ἔτρωσε τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ἰὸν ἐναπέθετο, καὶ ὅσον χρονίζει, πλείονα τὴν σῆψιν ἐργάζεται. Ὁ φυλασσόμενος 79.1149 ταῦτα τὰ βέλη, οὐ παραβάλλει πανηγύρεσι πανδήμοις, οὐδὲ ἐν ταῖς ἐορταῖς περιάζει κεχηνῶς· βέλτιον γὰρ οἴκοι μένοντα σχολάζειν προσευχαῖς, ἢ τιμᾶν νομίζοντα τὰς ἐορτάς, γίνεσθαι πάρεργον ἐχθρῶν. Φεῦγε συντυχίαν γυναικῶν, ἐὰν θέλῃς σωφρονεῖν, καὶ μὴ δῶς παρρήσιαν αὐταῖς θαρρήσαι σοί ποτε. Εὐλάβειαν γὰρ ἐν ἀρχαῖς ἢ ἔχουσιν ἢ ὑποκρίνονται· ὕστερον δὲ πάντα τολμῶσιν ἀναιδῶς· πρώτη συντυχία τὸ βλέμμα ἔχουσι κάτω, λαλοῦσι πρᾶως, καὶ δακρῶσιν συμπαθῶς, σχηματίζονται σεμνῶς, καὶ στενάζουσι πικρὰ, ἐρωτῶσι περὶ ἀγνείας, καὶ ἀκούουσι σπουδαίως· δεύτερον εἶδες, καὶ μικρὸν ἀνένευσαν ἄνω· τρίτον, καὶ προσέχουσιν ἀναιδῶς, ἐμειδιάσας, κάκειναι κεχυμένως ἐγέλασαν· κοσμοῦνται λοιπὸν, καὶ ἐνδείκνυνταί σοι σαφῶς, βλέμμα μορφοῦσιν εὐαγγελιζόμεναι τὸ πάθος, ὄφρῦς ἀνατείνουσι, καὶ περιστρέφουσι βλέφαρα, γυμνοῦσι τὸν τράχηλον, καὶ ὄλω τῷ σώματι θρύπτονται, λόγους λαλοῦσι μαλάσσοντας τὸ πάθος, καὶ φθέγμα ἐπιτηδεύουσι θέλγηστρον ἀκοῆς, ἕως ἂν διὰ πάντων πολιορκήσωσι τὴν ψυχὴν. Ταῦτα γίνεται σοι ἄγκιστρα δελεάζοντα εἰς θάνατον, καὶ θήρατρα πολὺπλοκα ἔλκοντα εἰς ἀπώλειαν, μὴ σε πλανήσωσι λόγοις ἐπεικῶς κεχημέναι· ἐγκέκρυπται γὰρ αὐταῖς ἰὸς πονηρὸς θηρίων.

ΚΕΦΑΛ. Ε΄. Μᾶλλον προσέγγισον πυρὶ καιομένῳ, ἢ γυναικὶ νέᾳ, νέος ὢν καὶ αὐτός· πυρὶ μὲν γὰρ προσελθὼν, καὶ ὀδυνηθεὶς, ταχέως ἀποπηδήσεις, γυναικείους δὲ ῥήμασι χαννωθεὶς, οὐκ εὐχερῶς ἀναχωρήσεις. Θάλλει βοτάνη ἐστῶσα παρ' ὕδατι, καὶ πάθος ἀκολασίας ἐν συντυχίᾳ γυναικῶν. Ὁ πληρῶν γαστέρα, καὶ ἐπαγγελλόμενος σωφρονεῖν, ὁμοίος ἐστὶ τῷ λέγοντι, χαλινοῦν πυρὸς ἐνέργειαν ἐν καλάμῃ. Ὅν τρόπον γὰρ πυρὸς ῥοπὴν ἐν καλάμῃ τρέχουσαν ἀδύνατον ἐπισχεῖν, οὕτως ὀρμὴν ἀκόλαστον φλεγομένην ἐν κόρῳ παῦσαι ἀδύνατον. Στύλος ἐπερείδεται βάσει, καὶ πορνείας πάθος ἐπαναπαύεται κόρῳ. Εἰς λιμένα ἐπέιγεται χειμαζομένη ναῦς, καὶ ψυχὴ σώφρονος ἐπιζητεῖ ἐρημίαν· φεύγει ἢ μὲν κύματα θαλάσσης ἀπειλοῦντα κίνδυνον, ἢ δὲ μορφὰς γυναικῶν ὀδυνούσας ὄλεθρον. Μορφὴ κεκαλλωπισμένη κύματος χειρὸν βυθίζει· τοῦ μὲν γὰρ ἔστι καὶ διανήξασθαι, πόθῳ ζωῆς, μορφὴ δὲ γυναικὸς ἀπατήσασα, καταφρονεῖν πείθει καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς. Βάτος ἐρημικὴ διαφεύγει φλόγα πυρὸς ἀβλαβῶς, καὶ σώφρων κεχωρισμένος γυναικῶν οὐκ

έφλογίσθη ἀκολασίας πάθει· ὥσπερ γὰρ μνήμη πυρὸς οὐ καίει διάνοιαν, οὕτω οὐδὲ πάθος ἰσχύει, μὴ παρούσης ὕλης.

ΚΕΦΑΛ. Σ'. Ἐὰν ἐλεήσης πολέμιον, ἔσται σοι ἐχθρὸς, καὶ ἐὰν φείσῃ πάθους, ἐπαναστήσεται σοι. Ἀκόλαστον ἐρεθίζει πρὸς ἡδονὴν ὄψις γυναικὸς, τὸν δὲ σώφρονα κανεῖ 79.1152 πρὸς δοξολογίαν Θεοῦ· ἐὰν ἡρεμήσῃ τὸ πάθος ἐν συντυχίαις γυναικῶν, μὴ πιστεύσης αὐτῷ ἀπάθειαν ἐπαγγελλομένῳ. Καὶ γὰρ κύων σαίνει μὲν ἀπολειφθεὶς ὄχλω, ἔξω δὲ προελθὼν, τὴν οἰκείαν ἐπιδείκνυται πονηρίαν. Ὅταν γυναικὸς μνήμη γένηται ἀπαθῶς, τότε νόμιζε τῶν ὄρων ἐπιβεβηκέναι τῆς σωφροσύνης. Ὅτε δὲ σε τὸ εἶδωλον αὐτῆς ἐπὶ θεωρίαν διεγείρει, καὶ τὰ βέλη αὐτῆς τὴν ψυχὴν σου περιλαμβάνουσι, τότε νόμιζε ἔξω εἶναι τῆς ἀρετῆς. Ἀλλὰ μὴδὲ οὕτως ἐγχρονίσης τοῖς τοιοῦτοις λογισμοῖς, μὴδὲ ἐπὶ πολὺ κατὰ διάνοιαν προσομιλήσης μορφῇ γυναικὸς, ἔστι γὰρ φιλυπόστροφον τὸ πάθος, καὶ τὸν κίνδυνον ἔχει ἐγγύς. Ὡσπερ γὰρ ἡ σύμμετρος χωνεῖα καθαίρει τὸν ἄργυρον, ἢ δὲ ἐπὶ πολὺ καὶ ἀπόλλυσιν εὐχερῶς, οὕτως ἔξιν σωφρονικὴν διαφθείρει ἐγχρονίζουσα φαντασία γυναικὸς· μὴδὲ ἐπὶ πολὺ προσομιλήσης τῷ φανέντι προσώπῳ, ἵνα μὴ ἀνάψῃ ἐν σοὶ ἡδονῆς φλόγα, καὶ ἐμπρήσῃ ἄλωνα σῆς ψυχῆς· ὥσπερ γὰρ σπινθὴρ ἐν ἀχύροις χρονίσας ἐγείρει φλόγα, οὕτω μνήμη γυναικὸς παραμένουσα ἐξάπτει ἐπιθυμίαν.

ΚΕΦΑΛ. Ζ'. Περὶ φιλαργυρίας. Φιλαργυρία πάντων ἐστὶ ρίζα τῶν κακῶν, καὶ τρέφει ὡς κλάδους πονηροὺς τὰ λοιπὰ πάθη, καὶ οὐκ ἀφήσει ξηρανθῆναι τὰ ἐξ αὐτῆς ἀνθήσαντα. Ὁ βουλόμενος κόπτειν πάθη, τὴν ρίζαν ἐκκοπτέτω· μενούσης γὰρ φιλαργυρίας ἐπιτέμνων τοὺς κλάδους οὐδὲν ὠφελεῖ, κἂν γὰρ ἐκκοπῶσιν, εὐθύς ἐπανθήσουσι. Πολυκτῆμων μοναχὸς, πεφορτισμένον πλοῖον, καὶ ἐν ζάλη κυμάτων εὐχερῶς καταδυόμενον· ὥσπερ γὰρ ὑπέραντλος ναῦς ὑφ' ἐκάστου κύματος βασανίζεται, οὕτω πολυκτῆμων ταῖς φροντίσι ὑποβρύχιος γίνεται. Ἀκτῆμων μοναχὸς, ὁδοιπόρος εὐσταλῆς, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ εὐρίσκων κατάλυμα. Ἀκτῆμων μοναχὸς ἀετὸς ὑψιπέτης, τότε καθιπτάμενος ἐπὶ τροφήν, ὅταν ἢ χρεῖα βιάσῃ. Παντὸς πειρασμοῦ ὁ τοιοῦτός ἐστιν ὑψηλότερος, καταγελαῖ τῶν παρόντων, καὶ μετέωρος ἐξαίρεται, ἀναχωρεῖ τῶν γηίνων, καὶ συμπεριπολεῖ τοῖς ἄνω· πτερὸν γὰρ ἔχει κοῦφον, φροντίσι μὴ βαρυνόμενον· θλίψις ἐπήλθε, καὶ ἀλύπως τὸν τόπον ἀπέλιπε· θάνατος ἐπέστη, καὶ εὐθύμως ἀπέρχεται· οὐδενὶ γὰρ γηίνῳ δεσμῷ προσέδησε τὴν ψυχὴν. Ὁ δὲ πολυκτῆμων πεπέδηται μερίμναις, καὶ καθάπερ κύων ἀλύσει προσδέδεται, κἂν μεταναστῆναι βιασθῇ, τὰς μνήμας τῶν κτημάτων περιφέρει βαρὺ φορτίον, καὶ ἀχθηδόνα ἀνωφελῆ, κεντεῖται λύπη, καὶ πρὸς, τὴν ἔννοιαν ὀδυνᾶται σφοδρῶς, ἀφήκε τὰ κτήματα, καὶ τῇ λύπῃ μαστίζεται. Κἂν θάνατος ἐπέλθοι, ἐλεεινῶς ἀφήσῃ τὰ παρόντα, ἀποδίδωσι τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἀφίστησι τῶν πραγμάτων· ἄκων ἔλκεται καθάπερ ἀνδράποδον δραπετεῦον, μερίζεται τοῦ σώματος, καὶ οὐ μερίζεται τῶν πραγμάτων· μᾶλλον τῶν ἐλκόντων αὐτὸν τοῦ πάθους κατέχοντος. 79.1153

ΚΕΦΑΛ. Η'. Θάλασσα οὐκ ἐμπίπεται, ποταμῶν δεχομένη πλῆθος, καὶ ἐπιθυμία φιλαργύρου οὐ πληροῦται χρημάτων, ἐδιπλασίασε τὰ χρήματα, καὶ ταῦτα διπλᾶ ποιῆσαι ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦ διπλασιάζειν οὐδέποτε παύεται, ἕως ἂν θάνατος τὴν ἀνήνυτον ταύτην παύσῃ σπουδὴν. Συνετὸς μοναχὸς τῇ χρεῖα προσέξει τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἔνδειαν τῆς γαστρὸς ἄρτῳ πληρώσει, καὶ ὕδατι, οὐ κολακεύσει πλουτοῦντας δι' ἡδονὴν γαστρὸς, οὐδὲ δουλώσει νοῦν ἐλεύθερον δεσπόταις πολλοῖς· ἱκαναὶ γὰρ αἱ χεῖρες ὑπηρετῆσαι τῷ σώματι, καὶ τὴν φυσικὴν ἀνάγκην πληρῶσαι διὰ παντός.

Ἀκτῆμων μοναχός, ἀθλητῆς ἀμεσολάβητος, καὶ δρομεὺς κοῦφος, ταχέως φθάνων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως. Πολυκτῆμων μοναχός χαίρει προσόδοις πολλαῖς, ὁ δὲ ἀκτῆμων στεφάνοις κατορθωμάτων. Φιλάργυρος μοναχός ἐργάζεται σφοδρῶς, ὁ δὲ ἀκτῆμων προσευχαῖς σχολάζει, καὶ ἀναγνώσματος. Φιλάργυρος μοναχός πληροῖ ταμεῖα χρυσοῦ, ὁ δὲ ἀκτῆμων θησαυρίζει ἐν οὐρανῷ. "Ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν εἶδωλον, καὶ τιθεὶς ἐν ἀποκρύφῳ," ὁ ὄντως καὶ ὁ ἔχων φιλαργυρίας πάθος· ὁ μὲν γὰρ προσκυνεῖ κίβδηλον ἀνωφελές, ὁ δὲ ἀγαλατοφορεῖ φαντασίαν πλοῦτου.

ΚΕΦΑΛ. Θ'. Περὶ ὀργῆς. Ὀργὴ πάθος ἐστὶ μανιῶδες, καὶ τοὺς ἔχοντας γινώσιν ἐξίστησιν εὐχερῶς, θηριοῖ τὴν ψυχὴν, καὶ πᾶσαν συντυχίαν ἐκκλίνειν ποιεῖ. Ἄνεμος σφοδρὸς οὐ κινήσει πύργον, καὶ ψυχὴν ἀόργητον οὐ συναρπάξει θυμὸς. Ὑδωρ κινεῖται ὑπὸ βίας ἀνέμων, καὶ θυμῶδης ταρασσεται ὑπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων. Μοναχός ὀργίλος εἶδε τινα, καὶ τοὺς ὀδόντας παρέθηξεν. Ὀμίχλης ἀνάδοσις παχύνει ἀέρα, καὶ θυμοῦ κίνησις διάνοιαν ὀργίλου. Ἐσκότισεν ἥλιον ὑποδραμῶν νέφος, καὶ νοῦν λογισμὸς μνησικακίας. Λέων ἐν ζωγρείῳ ὧν κινεῖ τοὺς στρόφιγγας συνεχῶς, καὶ θυμῶδης ἐν κέλλῃ λογισμοὺς ὀργῆς. Τερπνὴ θεωρία, γαληνώσα θάλασσα, ἀλλ' οὐκ ἔστι τερπνοτέρα εἰρηνικῆς καταστάσεως· γαληνώση γὰρ θαλάσση ἐγκολυμβῶσι δελφῖνες, εἰρηνικῇ δὲ καταστάσει ἐννήχεται νοήματα θεοπρεπῆ. Μακρόθυμος μοναχός, ἡσυχάζουσα πηγὴ, καὶ πᾶσι παρέχουσα προσηνὲς ποτὸν, διάνοια δὲ ὀργίλου διὰ παντὸς τετάρακται καὶ οὐκ ἐπιδώσει τῷ διψῶντι ὕδωρ, κἂν ἐπιδώσει, τεθολωμένον, καὶ ἄχρηστον, καὶ ὀφθαλμοὶ θυμῶδους, τεταραγμένοι, καὶ ὕφαιμοι καὶ τῆς ταρασσομένης καρδίας ἄγγελοι. Πρόσωπον δὲ μακροθύμου ὀρθὰ κατεσταλμένον, καὶ ὀφθαλμοὶ προσηνεῖς κάτω βλέποντες.

ΚΕΦΑΛ. Ι'. Πραῦτης ἀνδρὸς μνημονεύεται παρὰ Θεῶ, καὶ ἀόργητος ψυχὴ ναδὸς γίνεται τοῦ ἀγίου Πνεύματος. 79.1156 Κλίνει κεφαλὴν Χριστὸς ἐν μακροθύμῳ πνεύματι, καὶ μονὴ γίνεται τῆς ἀγίας Τριάδος εἰρηνευομένη διάνοια. Ἀλώπεκες κατοικοῦσιν ἐν μνησικακῇ ψυχῇ, καὶ θηρία ἐμφωλεύουσιν ἐν τεταραγμένῃ καρδίᾳ. Φεύγει ἀνὴρ σεμνὸς αἰσχροὺς καταγώγιον, καὶ Θεὸς μνησικακὸν καρδίαν. Ὑδωρ ἔταραξεν ἐμπεσῶν λίθος, καὶ καρδίαν ἀνδρὸς λόγος κακός. Ἀπόστησον λογισμοὺς ὀργῆς ἀπὸ σῆς ψυχῆς, καὶ θυμὸς μὴ αὐλιζέσθω ἐν σῇ καρδίᾳ, καὶ οὐ μὴ ταραχθῆς ἐν καιρῷ προσευχῆς· ὃν τρόπον γὰρ ἀχύρων καπνὸς ταρασσει ὀφθαλμοὺς, οὕτω μνησικακία νοῦν, ἐν καιρῷ προσευχῆς. Λογισμοὶ θυμῶδους ἐχίδνης γεννήματα, καὶ κατεσθίουσι τὴν τεκοῦσαν καρδίαν. Θυμῶδους προσευχὴ ἐβδελυγμένον θυμίαμα· καὶ ψαλμωδία ὀργίλου ἦχος ἀηδῆς. Δῶρον μνησικακοῦ μυρμηκιῶσα θυσία, καὶ οὐ μὴ προσεγγίση περιρῶντηρίου βωμούς. Ἐνύπνια τεταραγμένα ὄρα θυμῶδης, καὶ θηρίων ἐπιδρομὰς φαντάζεται ὀργίλος. Μακρόθυμος ἀνὴρ ὀπτασίας ὄρα, συντυχίας ἀγίων ἀγγέλων, καὶ ἀμνησικακὸς γυμνάζει λόγους πνευματικῶν, καὶ ἐν νυκτὶ δέχεται μυστηρίων λύσεις.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'. Περὶ λύπης. Οὐκ οἶδε πνευματικὴν ἡδονὴν λυπούμενος μοναχός· λύπη δὲ ἐστὶ κατήφεια ψυχῆς, καὶ συνίσταται ἀπὸ λογισμῶν ὀργῆς. Ἀμύνης γὰρ ὄρεξις ἐστὶν ὁ θυμὸς, ἀποτυχία δὲ ἀμύνης ἐγέννησε λύπην· λύπη στόμα ἐστὶ λέοντος, καὶ τὸν λυπούμενον καταπίνει εὐχερῶς. Σκώληξ ἐστὶ καρδίας λύπη, καὶ κατεσθίει τὴν τεκοῦσαν μητέρα. Ὀδυνᾶται μήτηρ τίκτουσα παιδίον, ἐὰν τέκη, τῆς ὀδύνης ἀπήλλακται, λύπη δὲ γεννωμένη, πολὺν κινεῖ τὸν πόνον, καὶ μετὰ τὰς ὀδύνας παραμένουσα, οὐ μικρῶς ὀδυνᾶται. Οὐκ οἶδε χαρὰν πνευματικὴν λυπούμενος μοναχός, ὡς οὐδὲ μέλιτος γεῦσιν ὁ πυρέσσων σφοδρῶς. Λυπούμενος μοναχός οὐ

κινήσει τὸν νοῦν εἰς θεωρίαν, οὐδὲ προσευχὴν καθαρὰν ἀναπέμπει· παντὸς γὰρ καλοῦ ἐμπόδιόν ἐστι λύπη. Δεσμός ποδῶν ἐμπόδιόν ἐστι δρόμου, καὶ λύπη ἐμπόδιον θεωρίας. Αἰχμάλωτος ἀπὸ βαρβάρων δέδεται σιδήρων, καὶ αἰχμάλωτος ἀπὸ παθῶν δέδεται λύπη. Οὐκ ἰσχύει λύπη μὴ παρόντων τῶν ἄλλων παθῶν, ὡς οὔτε δεσμός, μὴ παρόντων τῶν δεσμώντων. Ὁ δεδεμένος λύπη νενίκηται ὑπὸ παθῶν, καὶ τὸν δεσμόν ἐπιφέρεται τῆς ἥττης τὸν ἔλεγχον. Λύπη γὰρ συνίσταται ἐπὶ ἀποτυχία ὀρέξεως σαρκικῆς· ὄρεξις δὲ παντὶ πάθει συνέζευκται. Ὁ νικήσας ὄρεξιν, ἐνίκησε πάθη, ὁ δὲ νικήσας πάθη, οὐ κρατηθήσεται ὑπὸ λύπης. Ἐγκρατῆς οὐ λυπεῖται ἐπὶ ἀποτυχία βρωμάτων, οὔτε σώφρων διαμαρτῶν ἀφροσύνης ἀκολάστου, οὐδὲ ἀόργητος, ἀποπεσῶν ἀμύνης, οὐδὲ ταπεινόφρων, στερηθεὶς ἀνθρωπίνης τιμῆς, οὐδὲ ἀφιλάργυρος, ζημία περιπεσῶν, ἐξέκλιναν γὰρ τὴν τούτων ὄρεξιν δυνατῶς· ὥσπερ γὰρ ὁ τεθωρα79.1157 κισμένος οὐ δέχεται βέλος, οὕτως ὁ ἀπαθῆς οὐ τιτρώσκειται ἀπὸ λύπης.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄. Θυρεὸς στρατιώτη, καὶ πόλει τεῖχος ἐστὶν ἀσφάλεια· ἀπάθεια δὲ μοναχῶ ἀσφαλεστέρα ἀμφοτέρων· θυρεὸν μὲν γὰρ διέδου βέλος ῥοίζῳ φερόμενον πολλάκις, καὶ τεῖχος κατέσκαψε πλῆθος πολεμιστῶν, ἀπαθείας δὲ οὐ κατισχύσει λύπη. Ὁ κρατῶν παθῶν, ἐκράτησε λύπης, ἠττώμενος δὲ ἡδονῆς, οὐκ ἐκφεύζεται τοὺς ταύτης δεσμούς. Ὁ λυπούμενος συνεχῶς, καὶ προσποιούμενος ἀπάθειαν, ὁμοίος ἐστὶ νοσοῦντι, καὶ ὑγείαν ὑποκρινομένῳ· ὡς γὰρ ὁ νοσῶν δηλοῦται ἀπὸ τοῦ χρώματος, οὕτως ὁ ἐμπαθῆς ἐλέγχεται ἀπὸ λύπης. Ὁ ἀγαπῶν τὸν κόσμον, λυπηθήσεται πολλά, καταφρονῶν δὲ τῶν ἐν αὐτῷ, εὐφρανθήσεται διὰ παντός. Φιλάργυρος ζημιωθείς λυπηθήσεται πικρῶς, ὁ δὲ καταφρονῶν χρημάτων, ἄλυπος ἔσται. Φιλόδοξος λυπηθήσεται, ἐπελθούσης ἀτιμίας, ὁ δὲ ταπεινόφρων ταύτην ὡς σύντροφον δέξεται. Χωνευτήριον ἐκάθηρεν ἀργύριον ἀδόκιμον, καὶ λύπη κατὰ θεὸν καρδίαν ἐν ἀμαρτίαις· χώνευσις συνεχῆς μειοῖ μόλιβδον, καὶ λύπη κοσμικὴ ἐλαττοῖ διάνοιαν. Ὁφθαλμῶν ἐνέργειαν ἀμαυροῖ γνόφος, καὶ νοῦν θεωρητικὸν ἀμβλύνει λύπη· βυθὸν ὕδατος οὐ διαβαίνει ἡλιακὸν φέγγος, καὶ καρδίαν κατάλυπον οὐ καταυγάζει θεωρία φωτός· ἡδὺ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνατολὴ ἡλίου, δυσαρεστεῖται δὲ καὶ τούτῳ λυπούμενη ψυχὴ. Αἴσθησιν γεύσεως ἀφαιρεῖται ἴκτερος, καὶ ψυχῆς αἴσθησιν ἀφαιρεῖται λύπη. Ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου οὐκ ὀχληθήσεται ὑπὸ λογισμῶν λύπης.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ΄. Περὶ ἀκηδίας. Ἀκηδία ἐστὶν ἀτονία ψυχῆς, ἀτονία δὲ ψυχῆς οὐκ ἔχουσα τὸ κατὰ φύσιν, οὐδὲ πρὸς πειρασμούς ἴσταται γενναίως. Ὅπερ γὰρ ἐστὶ τροφή εὐεκτοῦντι σώματι, τοῦτό ἐστὶ πειρασμὸς γενναίᾳ ψυχῇ. Βορέας ἄνεμος τρέφει γεννήματα, καὶ πειρασμοὶ βεβαιοῦσι καρτερίαν ψυχῆς. Νεφέλη ἄνυδρος διώκεται ὑπὸ ἀνέμου, καὶ νοῦς ὑπομονὴν μὴ ἔχων, ὑπὸ πνεύματος ἀκηδίας. Δρόσος ἐαρινὴ αὖξει καρπὸν ἀγροῦ, καὶ λόγος πνευματικὸς ὑψοῖ κατάστασιν ψυχῆς. Ρεῦμα ἀκηδίας ἐξελαύνει μοναχὸν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ὁ δὲ ἔχων ὑπομονὴν ἡσυχάζει διαπαντός. Ἀσθενούντων ἐπισκέψεις προβάλλεται ὁ ἀκηδιαστής, πληροφορεῖ δὲ τὸν ἴδιον σκοπόν. Ἀκηδιαστής μοναχός, πρὸς διακονίαν ὄξυς, καὶ ἐντολὴν λογίζεται τὴν ἑαυτοῦ πληροφορίαν· φυτὸν ἀδρανὲς ἔκλινεν αὔρα λεπτή, καὶ φαντασία ἀποδημίας εἴλκυσε ἀκηδιαστήν. Δένδρον καλῶς πεπηγὸς οὐκ ἔσεισε βία πνευμάτων, καὶ ἀκη79.1160 δία οὐκ ἔκαμψεν ἐρηρυσμένην ψυχὴν. Κυκλευτῆς μοναχός, φρύγανον ἐρημίας, ὀλίγον ἡσύχασε, καὶ πάλιν φέρεται μὴ βουλόμενος. Φυτὸν μεταφερόμενον οὐ καρποφορεῖ, καὶ μοναχός κυκλευτῆς οὐ ποιήσει καρπὸν ἀρετῆς. Ὁ ἀσθενῶν οὐκ

ἀρκεῖται τροφή μιᾶ, καὶ ἀκηδιαστῆς μοναχὸς ἐν ἔργῳ ἐνί. Φιληδόνῳ οὐκ ἀρκέσει μία γυνή, καὶ ἀκηδιαστῆ μοναχῶ οὐκ ἀρκέσει μία κέλλα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'. Ὁφθαλμὸς ἀκηδιαστοῦ ταῖς θυρίσιν ἐνατενίζει συχνῶς, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ τοὺς ἐπισκεπτομένους φαντάζεται· ἔτρισεν ἡ θύρα, κάκεῖνος ἐξήλλατο, φωνῆς ἤκουσε, καὶ διὰ τῆς θυρίδος παρέκυψε, καὶ οὐκ ἀφίσταται ἐκεῖθεν, ἕως οὗ ναρκήσει καθήμενος. Ἀναγινώσκων ἀκηδιαστῆς χασμᾶται πολλὰ, καὶ πρὸς ὕπνον καταφέρεται εὐχερῶς, τρίβει τὰς ὄψεις, καὶ διατείνει τὰς χεῖρας, καὶ τοῦ βιβλίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστήσας, ἐνατενίζει τῷ τοίχῳ, πάλιν ἐπιστρέψας ἀνέγνω μικρὸν, καὶ ἀναπτύσσει τὰ τέλη τῶν λόγων περιεργάζεται, ἀριθμεῖ τὰ φύλλα, καὶ τὰς τετράδας ἐπιψηφίζει, ψέγει τὸ γράμμα καὶ τὴν κόσμησιν, ὕστερον δὲ πτύξας ὑπέθηκε τῇ κεφαλῇ τὸ βιβλίον, καὶ καθεύδει ὕπνον οὐ πάνυ βαθύν, ἡ γὰρ πείνα λοιπὸν διεγείρει αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς ἑαυτῆς φροντίσεις ποιεῖ. Ἀκηδιαστῆς μοναχὸς, ὀκνηρὸς εἰς προσευχὴν, καὶ οὐ μὴ λαλήσει ποτὲ ῥήματα προσευχῆς· ὥσπερ γὰρ ὁ νοσῶν οὐ βαστάζει φορτίον βαρὺ, οὕτω καὶ ἀκηδιαστῆς οὐ μὴ ποιήσει ἔργον Θεοῦ ἐπιμελῶς· καθήρηται μὲν γὰρ ὁ μὲν τὴν δύναμιν τοῦ σώματος, ὁ δὲ τοὺς τόνους ἐκλέλυται τῆς ψυχῆς. Ἀκηδιᾶν θεραπεύει καρτερία, καὶ τὸ πάντα ποιεῖν μετὰ πολλῆς προσεδρείας καὶ φόβου Θεοῦ. Τάξον μέτρον σεαυτῶ ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ μὴ πρότερον ἀποστή, πρὶν τελέσης αὐτὸ, καὶ προσεύχου συνετῶς καὶ εὐτόνως, καὶ πνεῦμα ἀκηδίας φεύξεται ἀπὸ σοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'. Περὶ κενοδοξίας. Κενοδοξία πάθος ἐστὶν ἄλογον, καὶ παντὶ ἔργῳ ἀρετῆς εὐκόλως συμπλέκεται. Συγκέχυται γραμμὴ χαραχθεῖσα καθ' ὕδατος, καὶ ἀρετῆς πόνος ἐν κενოდόξῳ ψυχῇ. Λευκὴ γέγονε χεῖρ καλυπτομένη κόλπῳ, καὶ κρυπτομένη πρᾶξις φωτὸς ἐκλάμπει φαιδρότερον. Σμίλαξ περιπλέκεται δένδρῳ, καὶ ὅταν φθάσῃ ἄνω ζηραίνει τὴν ρίζαν, κενοδοξία δὲ ταῖς ἀρεταῖς παραφύεται, καὶ οὐκ ἀφίσταται, ἕως ἂν ἐκκόψῃ τὴν δύναμιν. Βότρυς ἐπισυρόμενος τῇ γῆ σήπεται εὐχερῶς, καὶ ἀρετὴ ἀπόλλυται κενοδοξία ἐπεριδομένη. Μοναχὸς κενόδοξος, ἐργάτης ἄμισθος· τὸν πόνον ὑπέστη, καὶ τὸν μισθὸν οὐκ ἔλαβε. Βαλάντιον τετρημένον οὐ φυλάττει τὸ βληθὲν, καὶ κενοδοξία ἀπόλλυσι μισθοὺς ἀρετῶν. Κενოდόξου ἐγκράτεια, καπνὸς καμίνου, καὶ εἰς ἀέρα διαλυθήσεται ἀμφοτέρα. Ἄνεμος ἀφανίζει ἵχνος ἀνδρὸς, καὶ ἐλεημοσύνην κενόδοξος. Λίθου βολὴ 79.1161 οὐ φθάνει εἰς οὐρανὸν, καὶ προσευχὴ ἀνθρωπαρέσκου οὐκ ἀναβήσεται πρὸς Θεόν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΣ'. Κενοδοξία πέτρα ἐστὶν ὕφαλος· ἐὰν προσήξῃς, τὸν φόρτον ἀπώλεσας. Κρύπτει θησαυρὸν ἀνὴρ φρόνιμος, καὶ ἀρετῆς πόνους μοναχὸς συνετός. Ἐν πλατεῖαις προσεύχεσθαι συμβουλεύει κενοδοξία, ὁ δὲ πολεμῶν ταύτη προσεύχεται εἰς ταμεῖον αὐτοῦ. Δημοσιεῖει πλοῦτον αὐτοῦ ἀνὴρ ἄφρων, κινεῖ δὲ πολλοὺς εἰς ἐπιβουλήν καθ' ἑαυτοῦ. Σὺ δὲ κρύπτει τὰ σὰ, ἐν ὁδῷ γὰρ τυγχάνεις ληστῶν, ἕως ἤξεις εἰς πόλιν εἰρήνης, καὶ ἀσφαλῶς χρῆσι τοῖς σοῖς. Ἀρετὴ κενოდόξου συντετριμμένον ἱερεῖον, καὶ οὐ μὴ ἀνενεχθῆ εἰς θυσιαστήριον Θεοῦ. Ἀκηδιὰ ἐκλύει τόνον ψυχῆς, κενοδοξία δὲ νευροῖ νοῦν ἀποπεπτωκότα Θεοῦ, τὸν ἀσθενοῦντα ἐποίησεν ἐρῶμενον, καὶ τὸν γέροντα τοῦ νέου δυνατώτερον, μόνον ἐὰν παρῶσι μάρτυρες τῶν γινομένων πολλοί· κούφη νηστεία τότε, καὶ ἀγρυπνία, καὶ προσευχὴ, ὁ γὰρ ἔπαινος τῶν πολλῶν διεγείρει τὴν προθυμίαν. Μὴ πωλήσῃς τοὺς πόνους δόξαις ἀνθρωπίναις, μηδὲ τὴν μέλλουσαν δόξαν προδῶς δι' εὐφημίαν. Δόξα γὰρ ἀνθρωπίνη εἰς χοῦν κατασκηνοῖ, καὶ κλέος αὐτῆς σβέννυται ἐπὶ γῆς, ἀρετῆς δὲ δόξα μένει εἰς τὸν αἰῶνα

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'. Περὶ ὑπερηφανίας. Ὑπερηφανία ἐστὶν οἴδημα ψυχῆς ἰχώρος πεπληρωμένον· ἐὰν πεπανθῆ, βραγῆσεται, καὶ ποιήσει ἀηδίαν πολλήν. Ἀστραπῆς ἔκλαμψις, ἤχον προμηνύει βροντῆς, καὶ ὑπερηφανίαν εὐαγγελίζεται παρουσία κενοδοξίας. Εἰς ὕψος μέγα ἀναβαίνει ὑπερηφάνου ψυχὴ, κακεῖθεν αὐτὸν εἰς βυθὸν καταβάλλει. Ὑπερηφανίαν νοσεῖ ὁ ἀποστήσας ἑαυτὸν Θεοῦ, καὶ ἰδίᾳ δυνάμει ἐπιγράφων τὰ κατορθώματα. Ὡσπερ δὲ ὁ ἐπιβὰς ἀράχνη διαπεσὼν κατηνέχθη κάτω, οὕτω πίπτει ὁ θαρρῶν τῇ ἰδίᾳ δυνάμει. Καρπὸς πολὺς κατακάμπει κλῶνας δένδρου, καὶ ἀρετῆς πλῆθος ταπεινοῖ φρόνημα ἀνδρός. Καρπὸς σεσηπὼς ἄχρηστος γεωργῶ, καὶ ἀρετὴ ὑπερηφάνου οὐ χρησιμεύει Θεῷ. Χάραξ βαστάζει κλῶνα κατάκαρπον, καὶ φόβος Θεοῦ ἐνάρετον ψυχὴν. Ὡσπερ βάρος καρποῦ καταράσσει κλῶνα, οὕτω ὑπερηφανία ἐνάρετον καταβάλλει ψυχὴν. Μὴ δῶς ὑπερηφανία σὴν ψυχὴν, καὶ οὐ μὴ ἴδης φαντασίας φρικτάς. Ψυχὴ γὰρ ὑπερηφάνου ἐγκαταλιμπάνεται ὑπὸ Θεοῦ, καὶ γίνεται δαιμόνων ἐπίχαρμα. Νύκτωρ φαντάζεται θηρίων ἐπερχομένων πλῆθος, καὶ μεθ' ἡμέρας ταρασσεται ὑπὸ λογισμῶν δειλίας· καθεύδων ἐξάλλεται συνεχῶς, καὶ ἐγρηγόρως καταπτῆσσει σκίαν ὀρνέου. Φωνὴ φύλλου, ἐπτόησεν ὑπερήφανον, καὶ ὕδατος ἤχος κατέκλασεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν. Ὁ γὰρ πρὸ μικροῦ ἑαυτὸν ἀντιτάσσων Θεῷ, καὶ τὴν ἐκείνου βοήθειαν ἀρνούμενος, ὕστερος ἐκδειματοῦται, ὑπὸ φαντασμάτων εὐτελῶν. 79.1164

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'. Ὑπερηφανία ἀπ' οὐρανοῦ κατέβαλεν ἀρχάγγελον, καὶ ὡς ἀστραπὴν ἐποίησε πεσεῖν ἐπὶ γῆς. Ταπεινοφροσύνη δὲ, ἄνθρωπον ἀνάγει εἰς οὐρανὸν, καὶ μετὰ ἀγγέλων χορεύειν παρασκευάζει. Τί μετεωρίζη, ἄνθρωπε, πηλὸς ὢν, καὶ σαπρία τῇ φύσει, καὶ ὑπὲρ τὰς νεφέλας ἐπαίρη; ἐπισκέψαι σου τὴν φύσιν ὅτι γῆ εἶ, καὶ σποδός, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς κόνιν ἀναλύη, ἄρτι σοβαρός, καὶ μετ' ὀλίγον σκώληξ. Τί τὸν αὐχένα ἐπαίρεις τὸν μετ' ὀλίγον σηπόμενον; Μέγα ἄνθρωπος βοηθούμενος παρὰ Θεοῦ· ἐγκατελείφθη, καὶ τὸ ἀσθενὲς ἐπέγνω τῆς φύσεως. Οὐδὲν ἔχεις, ὃ μὴ παρὰ Θεοῦ ἔλαβες· τί οὖν τῷ ἄλλοτριῷ ἐναμβλύνη ὡς σῶ; τί τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ὡς ἰδίῳ κτήματι ἐγκαλλωπίζη; Ἐπίγνωθι τὸν δεδωκότα, καὶ μὴ ἐπαίρου πολὺ· κτίσμα Θεοῦ εἶ, μὴ ἀθέτει τὸν Κτίσαντα· βοηθῆ παρὰ Θεοῦ, μὴ ἀρνοῦ τὸν εὐεργέτην. Εἰς ὕψος ἀνέβης πολιτείας, ἀλλ' ἐκεῖνος ὠδήγησε· κατώρθωσας ἀρετὴν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐνήργησεν. Ὁμολόγει τὸν ὑψώσαντα, ἵνα μείνης ἐν τῷ ὕψει βέβαιος· ἐπίγνωθι τὸν ὀμόφυλον, ὅτι τῆς αὐτῆς ἐστὶν οὐσίας. Μὴ δι' ἀλαζονείας ἀρνοῦ τὴν συγγένειαν. ΚΕΦΑΛ. ΙΘ'. Ταπεινὸς ἐκεῖνος, καὶ σύμμετρος· ἀλλ' ὁ αὐτὸς δημιουργὸς ἔπλασε τοὺς ἀμφοτέρους. Μὴ καταφρονήσης ταπεινοῦ· ἔστηκε γὰρ σου ἀσφαλέστερος· ἐπὶ γῆς βαδίζει, καὶ οὐ πίπτει ταχέως· ὁ δὲ ὑψηλός, ἐὰν πέση, συντριβήσεται. Ὑπερήφανος μοναχὸς δένδρον ἄρριζον, καὶ οὐ μὴ ἐνέγκη προσβολὴν ἀνέμου. Πόλις τετειχισμένη, ἄτυφον φρόνημα, καὶ ὁ ἐνοικῶν αὐτῇ ἄσυλος ἔσται. Μετεωρίζει κάρφος αὔρα ἀνέμου, καὶ ὑπερήφανον ἐπαίρει ἀπονοίας προσβολή· πομφόλυξ ῥαγεῖσα ἀφανισθήσεται, καὶ μνήμη ὑπερηφάνου ὄλλυται. Λόγος ταπεινοῦ μάλαγμα ψυχῆς, ὃ δὲ τοῦ ὑπερηφάνου ἀλαζονείας πεπλήρωται Προσευχὴ ταπεινοῦ ἐπικάμπει Θεὸν, παροξύνει δὲ τὸν Θεὸν δέησις ὑπερηφάνου. Στέφανος δώματός ἐστιν ἢ ταπεινοφροσύνη καὶ τὸν ἀνελθόντα τηρεῖ ἀσφαλῶς. Ὅταν ἀνέλθῃς εἰς τὸ τῶν ἀρετῶν ὕψος, τότε πολλή σοι χρεία τῆς ἀσφαλείας. Ὁ γὰρ πεσὼν ἀπ' ἐδάφους, ταχέως ἐγείρεται, ὁ δὲ πεσὼν ἀφ' ὑψηλοῦ, εἰς θάνατον κινδυνεύει. Λίθος τίμιος ἐμπρέπει σιαλώματι χρυσοῦ, καὶ πολλαῖς ἀρεταῖς φαιδρύνεται ταπεινώσις ἀνδρός.